

Секція 6. Неперервна освіта і

підготовка фахівців в умовах вищої школи

Резніченко Ірина Геннадіївна, кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ДОСЛІДНИЦЬКУ КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

В умовах реформування освіти та суспільних трансформацій змінюються вимоги до діяльності всіх освітян, у тому числі й викладачів вищої школи. Незворотними є зміни у сфері їхніх професійних компетенцій. Виникає потреба у концептуалізації і гармонізації професійної діяльності викладачів вищої школи.

Науково-дослідна робота є складовою професійно-педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу та сприяє інтеграції навчання й науки в освітньому процесі вищої школи. Успішне її здійснення забезпечує сучасний рівень змісту та методів викладання навчальних дисциплін, впровадження розробок викладачів у навчальний процес як необхідної умови підготовки конкурентоспроможних фахівців; широке залучення обдарованої молоді до науково-дослідної роботи, розробки проектів, проведення наукових експериментів.

Сучасною теорією та практикою вищої педагогічної освіти накопичено певний досвід, який охоплює різні аспекти професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів. Зокрема, упровадженню компетентнісного підходу в професійній діяльності педагогів присвячені наукові праці як вітчизняних авторів (О. Бабенко, В. Бондар, Л. Бурчак, О. Дубасенюк, М. Євтух, О. Заблоцька, С. Мартиненко, Н. Ничкало, О. Пометун, О. Савченко, С. Сисоєва, Ю. Уваров, Н. Чайченко, Н. Шиян, О. Ярошенко та ін.), так і зарубіжних (В. Болотов, Є. Зеєр, І. Зимня, А. Маркова, Дж. Равен, А. Хуторський та ін.)

Дослідницька компетентність розглядається як інтегрована особистісно-професійна якість фахівця, яка відображає мотивацію до наукового пошуку, рівень володіння методологією педагогічного дослідження, особистісно-значущими якостями дослідника, зокрема такими, як інноваційне мислення, здатність до творчої та інноваційної діяльності.

Структура дослідницької компетентності викладача вищого навчального закладу включає такі компоненти:

1. мотиваційно-ціннісний – відображає систему цінностей, потреб і мотивів дослідницької діяльності;

2. когнітивний – відображає систему методологічних, професійних, міждисциплінарних наукових знань дослідницької діяльності;

3. процесуально-діяльнісний – передбачає володіння вміннями добирати адекватні меті та завданням методи дослідження й обробки даних, аналізувати наукові факти, обговорювати та інтерпретувати результати дослідження, впроваджувати їх у практику;

4. інформаційно-комунікаційний – передбачає володіння методами збирання даних відповідно до гіпотез, створення масивів емпіричних даних, опрацювання різноманітних інформаційних джерел тощо;

5. комунікативний – передбачає вміння працювати з респондентами; співпрацювати з колегами у дослідницькій діяльності;

6. особистісно-творчий – відображає рівень розвитку творчих якостей особистості;

7. професійно-рефлексивний – відображає вміння щодо усвідомлення й оцінювання процесу та результату власної дослідницької діяльності; здатність до саморегуляції [2, с. 6].

Ефективному формуванню дослідницької компетентності майбутніх педагогів вищих освітніх закладів сприяє комплексна реалізація організаційно-педагогічних, психолого-педагогічних та дидактичних умов протягом всього освітнього процесу. Першими кроками у цьому напрямку на рівні ВОЗ, факультетів та кафедр стає створення активного наукового середовища та

модернізація, відповідно до компетентнісного підходу, змісту, форм і методів освітнього процесу [1, с. 127].

Таким чином, дослідницька компетентність педагогів є актуальною потребою сьогодення. Викладач, здатний і готовий до здійснення інноваційної діяльності в вищому освітньому закладі, може відбутися тоді, коли він усвідомлює себе як професіонал, має установку на творче сприйняття наявного інноваційного досвіду та його необхідне перетворення.

Список використаних джерел:

1. Семакова Т.О., Сіліщенко О.П. Науково-дослідницька робота як шлях формування професійної компетентності викладача. Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві, 2012. вип. 1(1). С. 124-127.
2. Сисоєва С. О. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник . Київ, 2016. 155 с.